

Kaj prinašajo spremembe standarda ISO 14001:2026?

Izseki iz prezentacije

Spremembe 14001:2026

1. Pojmi

Splošno izrazoslovje standarda glede izpolnjevanja zahtev se spreminja iz »fulfill« v »meet«. Primer: »fullfill compliance obligations« v »meet compliance obligations«.

Gre za sinonima, vendar je »fulfill« razumljen bolj tehnično (naredimo kljukico), »meet« pa dodaja tudi dimenzijo razumevanja, zakaj smo nekaj naredili.

- Izraza »tveganje« in »grožnja«

Brisanje izraza »Grožnja« v povezavi s tveganji (ISO 14001:2015, 3.2.11).

»Risks and opportunities: potential adverse effects (threats) and potential beneficial effects (opportunities)«.

Po slovensko: »Tveganja in priložnosti: možni neugodni učinki (grožnje) in možni ugodni učinki (priložnosti).«

Tveganje se je torej kar enačilo z grožnjo, zdaj je to spremenjeno in je tveganje opredeljeno povsem kot neugoden učinek. Po novem torej: »Risks and opportunities: potential adverse effects (i.e. risks) and potential beneficial effects (i.e. opportunities)«.

- Sprememba pomena pojma »Kazalnik – Indicator« (14001:2015, 3.4.7).

»Indicator: measurable representation of the condition or status of operations, management or conditions"»

SLO: »Kazalnik: merljiva predstavitev stanja ali statusa poslovanja, vodenja ali razmer.«

Kaj pa pravi novi standard o kazalnikih?

»Indicator: quantitative, qualitative or binary variable that can be measured or described, representing the status of operations, management, conditions or impacts«.

Se pravi, po naše:

»Kazalnik: kvantitativna, kvalitativna ali binarna spremenljivka, ki jo je mogoče izmeriti ali opisati in predstavlja status poslovanja, vodenja, razmer ali vplivov«.

Izraz »merljivost« je torej spremenjen tudi v možnost opisa stanja in **dodani so vplivi (inpacts)**, česar v prejšnji verziji ni bilo.

Kvantitativni kazalniki

- V številkah (kg, dB, kWh, tonCO₂e, %...)
- Koliko? Kako pogosto?

Kvalitativni kazalniki

- subjektivnost, brez števil, opisno
- Npr. brez vonja, blag vonj, močan smrad...

Binarne spremenljivke

- 1/0
- Ustreza / ne ustreza. Najdena odstopanja / brez odstopanj...

Zahteve standarda

• 5.1 Voditeljstvo in zavezanost

Ena sama beseda je bila izbrisana. Ima velik pomen v smislu odgovornosti vodstva za vse, ki so v sistemu.

Verzija 2015: »*Top management shall demonstrate leadership and commitment with respect to the EMS by:*

... i) supporting other relevant MANAGEMENT roles to demonstrate their leadership as it applies to their areas of responsibility.«

Po slovensko: »*Najvišje vodstvo mora dokazovati voditeljstvo in zavezanost SRO tako, da:*

...i) podpira druge ustrezne VODSTVENE vloge, da se dokažejo v voditeljstvu na svojih področjih odgovornosti.«

Po novem: ... i) supporting other relevant ~~MANAGEMENT~~ roles to demonstrate their leadership as it applies to their areas of responsibility.«

• Nova točka standarda: 6.3 Planning of changes – načrtovanje sprememb

»When the organization determines the need for changes that affect or can affect the EMS, the changes shall be carried out in a planned manner. The changes shall be managed to ensure that the organization can achieve the intended outcomes of its EMS.«

Ali morajo biti te spremembe zapisane? Zahtevano ni. Vendar brez tega (skoraj) ne gre.

Katere spremembe so tu mišljene? Novi izdelki, spremembe procesov, spremembe odgovornih oseb, spremembe standardov, spremembe zakonodaje, spremembe drugih zahtev idr.

• Spremenjena točka 4.3 Opredeljevanje obsega sistema ravnanja z okoljem – dodane zahteve po obravnavi celotnega življenjskega cikla dejavnosti, izdelkov in storitev.

Verzija 2015:

... »When determining this scope, the organization shall consider:

...e) its authority and ability to exercise control and influence.«

... »Pri opredeljevanju tega obsega mora organizacija proučiti:

...e) svoja pooblastila in zmožnosti izvajanja nadzora in vpliva.«

Verzija 2026:

... »e) its authority and ability to exercise control and influence **over the life cycle of its activities, products and services.**«

- **Spremenjena točka 4.1 Kontekst organizacije**

2015: »Organizacija mora opredeliti, kateri zunanji in notranji dejavniki so relevantni za njen namen in kateri vplivajo na njeno zmožnost dosegati previdene rezultate svojega sistema ravnanja z okoljem. Taki dejavniki morajo vključevati stanje okolja, na katero vpliva organizacija, ali ki je sposobno vplivati na organizacijo. (+Amandma): Organizacija mora opredeliti, če so podnebne spremembe relevanten dejavnik.«

Po novem: »... Taki dejavniki morajo vključevati stanje okolja, na katero vpliva organizacija, ali ki je sposobno vplivati na organizacijo, **KOT SO: RAVNI ONESNAŽEVAL, RAZPOLOŽLJIVOST NARAVNIH VIROV, PODNEBNE SPREMEMBE, BIOTSKA RAZNOVRSTNOST ALI STANJE EKOSISTEMA.**«

(v originalu: »... such as as pollution levels, availability of natural resources, climate change, biodiversity or ecosystem health.«)

Kako se lotiti nove verzije?

PONOVEN PREGLED ZAHTEV ZAINTERESIRANIH STRANI ter DOLOČITEV RELEVANTNOSTI.

Usmerjeno pridobivanje kompetenc, predvsem za področje računanja ogljičnega odtisa in drugih specifičnih zahtev kupcev. Tudi za vodstvo, specialiste, prodajnike, nabavnike, interne presojevalce...

V svoj SRO dodajmo za začetek:

1. vse kazalnike, ki jih zahtevajo banke in kupci. In v kontekstu novih zahtev
2. dopolnimo obstoječo politiko ravnanja z okoljem.

Potem pa

3. Tveganja in priložnosti

4. Cilji in aktivnosti...

Razširimo obseg interne presoje, s posebnim poudarkom na presoji trženja / prodaje – glede pregleda vhodnih zahtev odjemalcev za področje trajnostnega razvoja in podnebnih sprememb ter poročanja o CO₂.

Kdaj bomo prešli na novo verzijo standarda?

Najkasneje 14. 4. 2029, najbolj smiselno je to izvesti ob re-certifikaciji.

Primer vprašanj, ki so aktualna ob novi verziji standarda

Locirani smo v Anhovem. Smo blizu mejnim vrednostim onesnaževal? Jih bomo z novimi obrati presegli?

Kupujemo parcelo v okolici Celja. Kakšno je stanje tal na tem območju? Je bilo tu morda odlagališče odpadkov? Ostankov rudarjenja? Ko bomo naredili izkop za objekte – bo to morda drag nevarni odpadek?

Kupci in banke od nas pričakujejo izračune ogljičnega odtisa našega podjetja, mi se s tem nimamo namena ukvarjati, nas niti ne zanima. Smo lahko zaradi tega ob posel in kredit?

Od vedno smo kupovali aluminij s Kitajske, tudi naprej bo tako. Lahko to res povzroči dodatne stroške zaradi CO₂, ki je nastal na Kitajskem?

V planu imamo širitev nasadov koruze. Bomo sploh lahko dobili dovoljenje za porabo vode za poletno zalivanje?

Kupujemo opuščen proizvodni objekt, dobra cena. Blizu je hudourniški potok, ki je že večkrat poplavlil. Je res pametno, da ga kupimo?

Razmišljamo, da bi namesto koruze sadili bombaž, dobro uspeva v vročih poletjih. Je to morda dobra tržna priložnost?

Imamo parcelo, na kateri sicer ni nič, je pa zaraščena z japonskim dresnikom. Je to res lahko problem, čeprav nikogar ne moti?

Postavili bomo dodatne čebelnjake za pridelavo medicinskega medu. Na razpolago imamo poceni lokacijo, ker so včasih gojili žito, odlično dostopno. In drugo, na samotni planini na višini 950 m n. m. v., težje dostopno. Kje lahko pričakujemo boljšo kakovost medu?

Uporabne povezave

1. Priprava na prehod na novo verzijo standarda:

[ISO 14001:2026 - Environmental management systems](#)

[Objavljen je novi standard ISO 14001:2026 | Bureau Veritas Slovenia](#)

[ISO 14001:2026 – Ključne spremembe nove izdaje](#)

2. Računanje ogljičnega odtisa:

GHG protocol (brezplačni standardi): [Standards & Guidance | GHG Protocol](#)

ISO 14064-1: [ISO 14064-1:2018 - Greenhouse gases](#)

3. CBAM direktiva in zahteve:

[Carbon Border Adjustment Mechanism - Taxation and Customs Union](#)

FURS – kalkulator za računanje: [CBAM | FINANČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE](#)

4. Portali za trajnostno poročanje:

EcoVadis portal: [EcoVadis | One Brain for the Supply Chain](#)

CDP portal: [CDP: Turning Transparency to Action](#)

5. [Marjetine](#) objave na LinkedIn na temo ogljičnega odtisa:

CBAM: [Kako izračunati CBAM stroške?](#)

OBSEG 1:

[Faktor ARSO za računanje ogljičnega odtisa zemeljskega plina 2025](#)

[Ogljični odtis helikopterskega poleta iz Pirana na Goričko](#)

[Ogljični odtis utekočinjenega naftnega plina \(LPG/UNP\)](#)

[Ogljični odtis C3 dizla iz Idrije do Trsta](#)

OBSEG 2:

[Ogljični odtis obsega 2 – lokacijski princip \(location based\)](#)

[Ogljični odtis obsega 2 – tržni princip \(market based\)](#)

[Lokacijski faktorji za Slovenijo Obseg 2 2024 \(IJS\)](#)

[Evropski AIB emisijski faktorji za računanje ogljičnega odtisa elektrike 2025](#)

OBSEG 3:

[Kako izračunati ogljični odtis elektrike v obsegu 3?](#)

Ogljični odtis izdelka:

[Ogljični odtis izdelka – Idrijski žlikrofi](#)

[Ogljični odtis uničenih indijskih kislih kumaric z lekadolom](#)

Pripravila: Marjeta Žonta, Idrija 9. 6. 2026